YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)
18 päivänä tammikuuta 1996 *

Asiassa C-446/93,

jonka Tribunal Tributário de Segunda Instância (Portugal) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

SEIM — Sociedade de Exportação e Importação de Materiais Ld.ª

vastaan

Subdirector-Geral das Alfândegas

ennakkoratkaisun tuonti- tai vientitullien palauttamisesta tai peruuttamisesta 2 päivänä heinäkuuta 1979 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1430/79 (EYVL 1979 L 175, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 7 päivänä lokakuuta 1986 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 3069/86 (EYVL 1986 L 286, s. 1), neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1430/79 16 ja 17 artiklan soveltamista koskevista säännöksistä 20 päivänä kesäkuuta 1980 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 1574/80 (EYVL 1980 L 161, s. 3) ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1430/79 4 a, 6 a, 11 a ja 13 artiklan soveltamista koskevista säännöksistä 12 päivänä joulukuuta 1986 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 3799/86 (EYVL 1986 L 352, s. 19) tulkinnasta samoin kuin edellä mainitun asetuksen N:o 3799/86 4 artiklan 2 kohdan c alakohdan pätevyydestä,

* Oikeudenkäyntikieli: portugali.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.-P. Puissochet sekä tuomarit J. C. Moitinho de Almeida (esittelevä tuomari) ja C. Gulmann,

julkisasiamies: G. Cosmas,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Portugalin hallituksen puolesta ulkoasiainministeriön Euroopan yhteisöjä koskevan pääosaston oikeudellisen osaston johtaja Luís Fernandes ja saman osaston oikeudellinen neuvonantaja Maria Luisa Duarte,

— Euroopan yhteisöjen komission puolesta oikeudellisen yksikön virkamiehet Maria Blanca Rodriguez Galindo ja Francisco de Sousa Fialho,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 29.6.1995 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Tribunal Tributário de Segunda Instância on 19.1.1993 tekemällään ja yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 19.11.1993 toimittamallaan päätöksellä esittänyt EY:n

perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla useita ennakkoratkaisukysymyksiä tuonti- tai vientitullien palauttamisesta tai peruuttamisesta 2 päivänä heinäkuuta 1979 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1430/79 (EYVL 1979 L 175, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 7 päivänä lokakuuta 1986 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 3069/86 (EYVL 1986 L 286, s. 1), neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1430/79 16 ja 17 artiklan soveltamista koskevista säännöksistä 20 päivänä kesäkuuta 1980 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 1574/80 (EYVL 1980 L 161, s. 3) ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1430/79 4 a, 6 a, 11 a ja 13 artiklan soveltamista koskevista säännöksistä 12 päivänä joulukuuta 1986 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 3799/86 (EYVL 1986 L 352, s. 19) tulkinnasta samoin kuin edellä mainitun asetuksen N:o 3799/86 4 artiklan 2 kohdan c alakohdan pätevyydestä.

2 Nämä ennakkoratkaisukysymykset on esitetty sellaisen riidan yhteydessä, jossa vastakkain ovat yhtiö SEIM — Sociedade de Exportação e Importação de Materiais Ld.ª (jäljempänä SEIM) ja Portugalin tullihallinto ja joka koskee tavaroiden tuontiin liittyvien tullien määräämistä.

3 Pääasian kantaja SEIM osti eräältä Saksassa toimivalta yritykseltä tiettyjä tavaroita, joista ei mennyt tulleja tavaroita Portugaliin vuonna 1986 tuotaessa, sillä EUR 1 -alkuperätodistuksissa mainittiin tavaroiden alkuperämaana Saksan liittotasavalta.

4 Saksan tulliviranomaiset kuitenkin mitätöivät nämä todistukset myöhemmin sillä perusteella, että ne olivat virheellisesti myönnettyjä, koska tavaroiden alkuperä ei ollut se, mitä todistuksissa oli esitetty. Portugalin tulliviranomaiset vahvistivat tämän vuoksi jälkitullauksessa kyseisten tullien kokonaismääräksi 7 660 587 Portugalin escudoa.

5 SEIM, jolle ei myönnetty yhtään maksuaikaa, kieltäytyi maksamasta tätä määrää ja nosti Tribunal Fiscal Aduaneiro do Portossa kumoamiskanteen tullin määräämistä koskevaa päätöstä vastaan.

6 Samanaikaisesti SEIM esitti Porton tullihallinnolle hakemuksen asian siirtämisestä komissiolle tuonti- tai vientitullien maksamisvelvoitteen sisältävään tullimenettelyyn ilmoitetuista tavaroista verovelvolliselta kantamatta jääneiden tuonti- ja vientitullien kantamisesta "jälkikannossa" vahvistamisesta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1697/79 5 artiklan 2 kohdan soveltamissäännöksistä 20 päivänä kesäkuuta 1980 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1573/80 säännösten mukaisesti, jotta tämä toimielin ratkaisisi hakemuksen olla jälkikantamatta vaadittua määrää. Lisäksi SEIM vaati välitoimena riidanalaisen päätöksen täytäntöönpanon lykkäämistä.

7 Neuvoston 24 päivänä heinäkuuta 1979 antaman asetuksen (ETY) N:o 1697/79 (EYVL 1979 L 197, s. 1) 5 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa: "Toimivaltaiset viranomaiset voivat jättää jälkikannossa kantamatta ne tuonti- tai vientitullit, jotka ovat jääneet kantamatta tulliviranomaisten sellaisen oman virheen vuoksi, jota verovelvollinen ei ole kohtuudella voinut havaita, kun verovelvollinen itse on toiminut vilpittömässä mielessä noudattaen kaikkia tullausilmoitustaan koskevia, voimassa olevassa lainsäädännössä asetettuja säännöksiä." *

8 Näiden vaatimusten tueksi SEIM korosti erityisesti sitä, että kyseessä oli Saksan tulliviranomaisten tekemä virhe, jota se ei voinut huomata, ja että se oli toiminut täysin vilpittömässä mielessä, joten asetuksen N:o 1697/79 5 artiklan 2 kohdassa riidanalaisen määrän jälkitullauksessa kantamatta jättämiselle asetetut vaatimukset täyttyivät.

9 Tullin yleisjohto ilmoitti SEIMille 28.2.1989 tämän hakemuksen hylkäämisestä. Tässä ilmoituksessa Portugalin viranomaiset väittivät pääasiallisesti, että edellä mainittu 5 artiklan 2 kohta koskee jäsenvaltion niiden toimivaltaisten viranomaisten virheitä, jotka ovat määränneet määrän pienemmäksi kuin mikä sen olisi kuulunut olla, eikä virheitä, jotka vientivaltion viranomaiset ovat tehneet myöntäessään virheellisesti EUR 1 -tavaratodistuksia.

* Kaikki tässä asiassa esiintyvät säädöskohdat on suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa.

10 Niinpä SEIM nosti Tribunal Tributário de Segunda Instânciassa kumoamiskanteen tätä pääasiassa riidan kohteena olevaa päätöstä vastaan. Tässä yhteydessä SEIM vetosi kolmeen perusteeseen. Ensinnäkin asetuksen N:o 1697/79 5 artiklan 2 kohdan edellytykset sille, etteivät toimivaltaiset viranomaiset kanna jälkitullauksessa tulleja, ovat täyttyneet. Toiseksi, ottaen huomioon vaaditun määrän, joka ylittää 2 000 ecua, lopullisen päätöksen tekeminen kuuluu komissiolle, joten tullin yleisjohdon on siirrettävä asia tälle toimielimelle. Kolmanneksi samaan lopputulokseen voidaan päätyä turvautumalla edellä mainitun asetuksen N:o 1430/79 13 artiklan 1 kohtaan.

11 Asetuksen N:o 1430/79 tavoitteena on sen 1 artiklan mukaan määritellä ne edellytykset, joilla toimivaltaiset viranomaiset myöntävät niiden tuonti- tai vientitullien palauttamisen tai peruuttamisen, jotka ovat seurausta yhteisen maatalouspolitiikan soveltamisesta tai perustamissopimuksen tulliliittoon liittyvien määräysten soveltamisesta.

12 Asetuksen 1 artiklan 2 kohdan d alakohdassa säädetään, että "peruuttamisella" tarkoitetaan "sellaisten tuonti- tai vientitullien kokonaan tai osittain kantamatta jättämistä, jotka niiden kantamisesta vastaava viranomainen on kirjannut tileihin, mutta joita ei vielä ole maksettu".

13 Tuontitullien palauttaminen tai peruuttaminen voi tapahtua seuraavilla perusteilla: tullivelkaa ei ole tai sen määrä määritellään suuremmaksi kuin mikä se lainmukaisesti oli (A osa, 2 artikla), tavarat on ilmoitettu virheellisesti vapaaseen liikkeeseen (B osa, 3 ja 4 artikla), tuoja kieltäytyy puutteellisista tai sopimusehtojen vastaisista tavaroista (C osa, 5—9 artikla) ja erityistilanne, jossa tavarat ovat (D osa, 10—12 artikla).

14 Asetuksen 13 artiklassa, sellaisena kuin se on muutettuna edellä mainitulla asetuksella N:o 3069/86, säädetään lisäksi muista tilanteista, joiden perusteella tuontitullit voidaan palauttaa tai peruuttaa (E osa). Niinpä siinä säädetään seuraavaa:

"1. Tuontitullit voidaan palauttaa tai peruuttaa muissa kuin sellaisissa A—D osissa tarkoitetuissa erityistilanteissa, jotka aiheutuvat muista kuin asianomaisen vilpillistä menettelyä tai ilmeistä välinpitämättömyyttä osoittavista olosuhteista.

Tilanteet, joissa ensimmäistä alakohtaa voidaan soveltaa, samoin kuin tässä tarkoituksessa noudatettavat menettelysäännökset, määritellään 25 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen. Palauttamiselle tai peruuttamiselle voidaan asettaa erityisedellytyksiä.

2. Tuontitullien palauttaminen tai peruuttaminen kohdassa 1 osoitetuilla perusteilla myönnetään hakemuksesta, joka on jätettävä kyseiseen tullitoimipaikkaan ennen kantamisesta vastaavan viranomaisen tekemästä mainittujen tullien tileihin kirjaamisesta laskettavan 12 kuukauden määräajan päättymistä.

Toimivaltaiset viranomaiset voivat kuitenkin asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa sallia, että tämä määräaika ylitetään."

15 Edellä mainitun asetuksen N:o 3799/86 4 artiklassa, jossa nimenomaan vahvistetaan asetuksen N:o 1430/79 13 artiklan soveltamissäännökset, luetellaan tämän viimeisen säännöksen mukaisia "erityistilanteita", joissa tuontitullit voidaan palauttaa tai peruuttaa (1 kohta), "sen estämättä muiden tilanteiden tapauskohtaista arviointia", samoin kuin tilanteet, jotka eivät sinänsä ole tällaisia erityistilanteita (2 kohta).

16 Edellä mainitun 4 artiklan 2 kohdan c alakohdassa säädetään tilanteeksi, joka ei sinänsä ole edellä mainitun 13 artiklan mukainen erityistilanne, se, että "tullietuuskohtelun myöntämiseksi vapaaseen liikkeeseen ilmoitetuille tavaroille on esitetty asiakirjoja, jotka myöhemmin todetaan vääriksi, väärennetyiksi tai kyseisen tullietuuskohtelun myöntämiseen kelpaamattomiksi, vaikka ne olisikin esitetty vilpittömässä mielessä".

17 Asetuksen N:o 3799/86 5 artiklassa säädetään, että kun palauttamis- tai peruuttamishakemuksen tueksi esitetyt perusteet vastaavat 4 artiklan 1 kohdassa säädettyjä tilanteita, tuontitullit palautetaan tai peruutetaan (1 kohta). Sen sijaan silloin, kun esitetyt perusteet vastaavat 4 artiklan 2 kohdassa säädettyjä tilanteita, hakemus hylätään (2 kohta).

18 Tämän asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Kun jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen, jonka käsiteltävänä perusasetuksen 13 artiklan 2 kohdan mukainen palauttamis- tai peruuttamishakemus on, ei voi 4 artiklan perusteella päättää, onko tullit palautettava tai peruutettava, sen on hylättävä hakemus, jos hakemukseen ei ole liitetty todisteita erityistilanteesta, joka johtuu muista kuin asianomaisen vilpillistä menettelyä tai ilmeistä välinpitämättömyyttä osoittavista olosuhteista.

Kaikissa muissa tapauksissa toimivaltaisen viranomaisen on siirrettävä asia komissiolle, jotta komissio ratkaisee sen 7—10 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen — —"

19 Lopuksi edellä mainitun asetuksen N:o 1574/80 7 artiklan 1 kohdassa, jossa vahvistetaan asetuksen N:o 1430/79 palauttamis- tai peruuttamishakemuksen

tekemisessä noudatettavaan menettelyyn liittyvien 16 ja 17 artiklan soveltamissäännökset, säädetään seuraavaa:

"Kun päätösvaltaisella viranomaisella on käytössään kaikki tarpeelliset tiedot, se ratkaisee hakemuksen viipymättä ja antaa päätöksensä kirjallisesti tiedoksi hakijalle."

20 Ennakkoratkaisupyyntöä koskevassa päätöksessään Tribunal Tributário de Segunda Instância toteaa heti, että sen on ensin ratkaistava omaan toimivaltaansa liittyvä kysymys. Portugalin oikeudessa erotellaan itse asiassa tulliasioita koskeva hallintoriita, joka käynnistetään verotuksellisiin tullikysymyksiin liittyviä hallinnollisia päätöksiä vastaan nostettavilla kanteilla ja joka kuuluu Tribunal Tributário de Segunda Instância toimivaltaan, verotuksellisia tulliasioita koskevasta riidasta, joka käynnistetään tulliverotulojen määräämispäätöksiä vastaan nostetuilla kanteilla ja joka kuuluu Tribunais Fiscais Aduaneirosin toimivaltaan. Tässä yhteydessä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy erityisesti, sovelletaanko valituksenalaisessa päätöksessä, jossa asetuksen N:o 1574/80 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti hylätään tullien peruuttamishakemus, aineellisia verosäännöksiä vai menettelyllisiä tai hallinnollisia verosäännöksiä. Kansallinen tuomioistuin kysyy myös, onko tullihallinto päätöstä tehdessään toiminut verotustehtävässään vai hallinnollisessa tehtävässään.

21 Tämän jälkeen kansallinen tuomioistuin kysyy, että jotta kyseessä on tuontitullien "peruuttamista" koskeva hakemus, riittääkö, kuten asetuksen N:o 1430/79 1 artiklan 2 kohdan d alakohdassa säädetään, että määrättyjä tulleja "ei vielä ole maksettu", vai edellytetäänkö tämän lisäksi, ettei niitä ole maksettu sen vuoksi, että maksamiselle on myönnetty maksuaikaa.

22 Ennakkoratkaisupyynnöt esittänyt tuomioistuin kysyy lisäksi, soveltuuko Portugalin hallintojärjestelmän sisäisessä oikaisumenettelyssä sovellettava inkvisitorinen

periaate tuontitullien peruuttamisasioihin. Jos näin on, pääasian kantajan on ainoastaan esitettävä tarkasti peruuttamisen myöntämistä puoltavat perusteet, kun taas kansallisen viranomaisen on arvioitava näitä seikkoja tavalla, joka on asianmukaisempi tullimaksujen osalta, eli tässä tapauksessa sen on katsottava, että kyseessä on asetuksen N:o 1430/79 13 artiklan mukainen hakemus.

23 Lopuksi kansallinen tuomioistuin epäilee asetuksen N:o 3799/86 4 artiklan 2 kohdan c alakohdan pätevyyttä siltä osin kuin siinä rajoitetaan tapauksia, joissa peruuttaminen voidaan asetuksen N:o 1430/79 13 artiklan 1 kohdan mukaisesti myöntää, enemmälti kuin on tarpeellista yhteisön muiden suojattujen oikeuksien tai etuuksien turvaamiseksi.

24 Ottaen huomioon nämä epäilyt Tribunal Tributário de Segunda Instância on päättänyt lykätä asian ratkaisua kunnes yhteisöjen tuomioistuin on antanut ennakkoratkaisun seuraavista kysymyksistä:

"a) Ottaen huomioon tämän ennakkoratkaisupyynnön II osassa esitetyt huomautukset, 24 heinäkuuta 1979 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1697/79 säädetyn jälkitullauksessa tapahtuvan tullin kantamismenettelyn samoin kuin 2 päivänä heinäkuuta 1979 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1430/79 säädetyn maksettavaksi jo määrättyjen, muttei vielä maksettujen tullien peruuttamismenettelyn, on kysyttävä, sovelletaanko kansallisen tulliviranomaisen 20 päivänä kesäkuuta 1980 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 1574/80 7 artiklan 1 kohdan nojalla tullien maksamisen peruuttamishakemuksesta tekemässä hylkäävässä päätöksessä aineellisia verosäännöksiä vai yhteisön hallinnollisia oikeussäännöksiä, vai onko tulliyksikkö päätöstä tehdessään toiminut verotustehtävässään vai varsinaisessa hallinnollisessa tehtävässään. Mikä on tämän päätöksen oikeudellinen luonne?

b) Onko asetuksen (ETY) N:o 1430/79 1 artiklan 2 kohdan d alakohdassa tarkoitettua käsitettä tullit, joita ei vielä ole maksettu, tulkittava suppeasti niin kuin sillä viitattaisiin tulleihin, joiden maksamista on lykätty?

c) Kun asianomainen on vedonnut seikkoihin, jotka voivat kuulua sellaisten erityistilanteiden oikeudelliseen ryhmään, jotka aiheutuvat muista kuin asianomaisen vilpillistä menettelyä tai ilmeistä välinpitämättömyyttä osoittavista olosuhteista [asetuksen (ETY) N:o 1430/79 13 artiklan 1 kohta, sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston asetuksella (ETY) N:o 3069/86], oliko kansallisen tulliviranomaisen arvioitava tuontitullien peruuttamishakemusta 12 päivänä joulukuuta 1986 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 3799/86 5 artiklan 2 kohdan nojalla edellä mainitun 13 artiklan 1 kohtaan sisältyvän yleisen kohtuullisuuslausekkeen valossa?

d) Eikö 12 päivänä joulukuuta 1986 annetun asetuksen (ETY) N:o 3799/86 4 artiklan 2 kohdan c alakohta ole pätemätön siitä syystä, että se on asetuksen (ETY) N:o 1430/79 13 artiklan 1 kohdan vastainen, kun 4 artiklan 2 kohdan c alakohdassa rajoitetaan erityistilanteita, joissa tulli voidaan peruuttaa, enemmän kuin on välttämätöntä yhteisön muiden etujen suojaamiseksi?"

Ennakkoratkaisukysymysten tutkittavaksi ottaminen

25 Portugalin hallituksen mukaan ennakkoratkaisukysymyksiä ei voida ottaa tutkittavaksi. Hallituksen mukaan Tribunal Trubutário de Segunda Instância katsoessaan, että valituksenalainen päätös on tuontitullien peruuttamisen hylkäämispäätös, on jättänyt huomiotta SEIMin hakemuksen sanamuodon samoin kuin valituksenalaisen päätöksen sanamuodon. Tuomioistuin on näin sekoittanut tuontitullien jälkitullauksessa kantamatta jättämisen ja tuontitullien peruuttamisen käsitteet, jotka ovat erillisiä käsitteitä ja joihin sovelletaan erilaista menettelyä.

26 Portugalin hallituksen mukaan valituksenalainen päätös on todellisuudessa itse asiassa kielteinen päätös kiistanalaisten tuontitullien jälkitullauksessa kantamatta jättämistä koskevaan hakemukseen, eikä näiden tullien peruuttamishakemukseen. Niinpä tässä päätöksessä on otettu huomioon ainoastaan tätä vastaava oikeudellinen perusta eli edellä mainittu asetus N:o 1697/79. Tämän luokitteluvirheen takia ennakkoratkaisukysymykset eivät liity suoraan riitaan, joka tämä tuomioistuin on pyydetty ratkaisemaan.

27 Tätä väitettä ei voida hyväksyä.

28 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan yhteisöjen tuomioistuin ei voi perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla, joka perustuu kansallisten tuomioistuinten ja yhteisöjen tuomioistuimen väliseen tehtävien selkeään jakoon, arvostella ennakkoratkaisupyyntöä koskevan päätöksen perusteita. Niinpä kansallisen tuomioistuimen esittämän pyynnön hylkääminen on mahdollista vain, jos ilmenee ilmeisen selvästi, ettei tämän kansallisen tuomioistuimen pyytämällä yhteisön oikeuden tulkinnalla tai yhteisön oikeussäännön pätevyyden tutkimisella ole mitään yhteyttä pääasian riidan tosiasioihin tai kohteeseen (ks. erityisesti asia 126/80, Salonia, tuomio 16.6.1980, Kok. 1980, s. 1563, 6 kohta).

29 Ennakkoratkaisupyyntöä koskevasta päätöksestä ilmenee kuitenkin, että vaikkei SEIM muodollisesti ole hakenut riidanalaisten tullien peruuttamista, Portugalin tullin yleisjohto on tällä tavoin eritellyt pyyntöä siitä, että tullin kantamista jälkitullauksessa koskeva asia siirretään komission käsiteltäväksi, jotta komissio tekisi päätöksen kantamatta jättämisestä, ja tämän luokittelun perusteella tullin yleisjohto on ratkaissut asian SEIMille kielteisesti. Kansallinen tuomioistuin päätteli tästä, että SEIMin hakemusta on pidettävä tuontitullien peruuttamishakemuksena.

30 Näissä olosuhteissa tuontitullien peruuttamiseen liittyvään yhteisön lainsäädäntöön vetoaminen ei vaikuta ilmeisen virheelliseltä. Niinpä yhteisöjen tuomioistuimen on tutkittava sille esitetyt ennakkoratkaisukysymykset.

Pääasia

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

31 Sekä Portugalin hallitus että komissio katsovat, että tässä kysymyksessä esitetty luokitteluongelma koskee vain sisäistä oikeutta eikä se näin ollen kuulu yhteisöjen tuomioistuimen, jolta ennakkoratkaisua on pyydetty, toimivaltaan.

32 Tältä osin on huomattava, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti (ks. erityisesti asia 179/84, Bozetti, tuomio 9.7.1985, Kok. 1985, s. 2301, 17 kohta), jokaisen jäsenvaltion oikeusjärjestelmän on osoitettava toimivaltainen tuomioistuin sellaisten riitojen ratkaisemiseen, joissa on kyse yksittäisistä, yhteisön oikeusjärjestelmästä johdetuista oikeuksista, ottaen kuitenkin huomioon, että jäsenvaltioiden velvollisuutena on taata jokaisessa tapauksessa näiden oikeuksien tehokas suoja. Tällä varauksella yhteisöjen tuomioistuimen tehtävänä ei ole puuttua niiden toimivaltaongelmien ratkaisemiseen, joita yhteisön oikeuteen perustuvien tiettyjen oikeudellisten tilanteiden luokittelusta voi aiheutua kansallisessa oikeusjärjestelmässä.

33 Saman tuomion 18 kohdan mukaan yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin toimivaltainen osoittamaan kansalliselle tuomioistuimelle ne yhteisön oikeuden seikat, jotka voivat myötävaikuttaa ratkaisun löytämiseen kansalliselle tuomioistuimelle esitettyyn toimivaltaongelmaan.

34 Tältä osin on todettava, että tullivelasta 13 päivänä heinäkuuta 1987 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2144/87 8 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan, jota sovelletaan tässä tapauksessa pääasiaan, "tullivelka" lakkaa nimenomaisesti silloin, kun "kyseiseen tavaraan liittyvät tuontitullit tai vientitullit maksetaan tai kun tarvittaessa peruutetaan yhteisön voimassa olevien säännösten mukaisesti".

Peruuttamishakemuksesta tehty päätös koskee siis suoraan luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön velvollisuutta maksaa tuontitullit tavaroista, joihin voimassa olevien säännösten mukaisesti sovelletaan tällaisia tulleja.

35 Näin ollen ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että kansallisen tulliviranomaisen asetuksen N:o 1574/80 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti tekemä päätös koskee suoraan luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön velvollisuutta maksaa tuontitullit tavaroista, joihin voimassa olevien säännösten mukaisesti sovelletaan tällaisia tulleja. Kansallisen tuomioistuimen on tehtävä tästä toteamuksesta johtopäätöksensä määritelläkseen toimivaltansa asiassa.

Toinen ennakkoratkaisukysymys

36 Asetuksen N:o 1430/79 1 artiklan 2 kohdan d alakohdassa säädetään, että "peruuttamisella" tarkoitetaan "sellaisten tuonti- tai vientitullien kokonaan tai osittain kantamatta jättämistä, jotka niiden kantamisesta vastuullinen viranomainen on kirjannut tileihin, mutta joita ei vielä ole maksettu". Tästä säännöksestä ei voida mitenkään päätellä peruuttamisen lisäedellytyksenä olevan, että asianomaiselle olisi etukäteen myönnetty maksuaikaa mainituille tulleille.

37 Tätä tulkintaa vahvistetaan asetuksen N:o 1430/79 13 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa, jossa sellaisena, kuin se on muutettuna tässä asiassa pääasiaan sovellettavalla asetuksella N:o 3069/86, edellytetään tämän säännöksen 1 kohdassa osoitettujen syiden perusteella tapahtuvan palauttamisen tai peruuttamisen myöntämiseksi pelkästään, että kyseiseen tullitoimipaikkaan jätetään tätä koskeva hakemus "ennen kantamisesta vastaavan viranomaisen tekemästä, mainittujen tullien tileihin kirjaamisesta laskettavan 12 kuukauden määräajan päättymistä".

38 Tältä osin ei voida kiistää sitä, että asetuksen N:o 1430/79 toisessa perustelukappaleessa viitataan tämän asetuksen 2 artiklassa säädettyyn tilanteeseen, jossa tuontitullien määrä, joka on maksettu tai jonka "maksua on lykätty", on suurempi kuin lain mukaan maksettava määrä. Kuten komissio muuten on perustellusti huomauttanut, tällä ilmaisulla viitataan ainoastaan tilanteeseen, josta on säädetty tuonti- tai vientitullien maksamisen lykkäämistä koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhdenmukaistamisesta 22 päivänä toukokuuta 1978 annetussa neuvoston direktiivissä 78/453/ETY (EYVL 1978 L 146, s. 19), joka ei ole esteenä sille, että yhteisön lainsäätäjä ottaa käyttöön tuonti- tai vientitullien peruuttamista tai palauttamista koskevan itsenäisen menettelyn.

39 Niinpä toiseen ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1430/79 1 artiklan 2 kohdan d alakohdassa olevalla käsitteellä "tullit, joita ei vielä ole maksettu", ei viitata pelkästään tulleihin, joiden maksamista on lykätty.

Neljäs ennakkoratkaisukysymys

40 Tällä ennakkoratkaisukysymyksellä kansallinen tuomioistuin kysyy, onko asetuksen N:o 3799/86 4 artiklan 2 kohdan c alakohta pätevä, kun siinä rajoitetaan muutetun asetuksen N:o 1430/79 13 artiklan 1 kohdassa olevaa yleistä kohtuullisuuslauseketta enemmän kuin on tarpeellista.

41 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan asetuksen N:o 1430/79 13 artiklan 1 kohta on yleinen kohtuullisuuslauseke, joka on tarkoitettu kattamaan muut kuin käytännössä kaikkein yleisemmin todetut tilanteet, joista voitiin asetuksen antamishetkellä antaa erityislainsäädäntöä (ks. erityisesti yhdistetyt asiat 244/85 ja 245/85, Cerealmangimi ja Italgrani v. komissio, tuomio 12.3.1987, Kok. 1987, s. 1303, 10 kohta).

42 Tämän kohdan toisessa alakohdassa valtuutetaan komissio määrittelemään tilanteet, ja edellytykset, jolloin muista kuin A—D osissa tarkoitetuista, muista kuin asianomaisen vilpillistä menettelyä tai ilmeistä välinpitämättömyyttä osoittavista olosuhteista johtuvat tuontitullit voidaan palauttaa tai peruuttaa.

43 Asetuksen N:o 3799/86 4 artiklan 1 kohdassa määritellään näin erityistilanteet, jotka johtuvat muista kuin asianomaisen vilpillistä menettelyä tai ilmeistä välinpitämättömyyttä osoittavista olosuhteista ja joiden perusteella haettu palauttaminen tai peruuttaminen on myönnettävä; 2 kohdassa määritellään tilanteet, jotka sinänsä eivät ole riittävä peruste sille, että jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset voivat peruuttaa tai palauttaa tullit.

44 Erityisesti 4 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitetun tilanteen osalta on muistettava, että yhdistetyissä asioissa 98/83 ja 230/83, Van Gend & Loos, 13.11.1984 annetussa tuomiossa (Kok. 1984, s. 3763, 13 kohta) yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että jälkikäteen tapahtuvilta tarkastuksilta riistettäisiin suuri osa niiden tehosta, jos peruuttamisen myöntäminen voitaisiin yksistään perustella väärien todistusten käyttämisellä.

45 Kuten komissio on perustellusti todennut, päinvastaisesta ratkaisusta saattaisi seurata, että taloudelliset toimijat toimisivat vähemmän innokkaasti ja että valtiovarainministeriö joutuisi kantamaan riskin, joka pääasiallisesti kuuluu taloudellisille toimijoille.

46 Kuitenkin silloin kuin hakemukseen, joka perustuu asianomaisen tietämättömyyteen siitä, että esitetyt asiakirjat olivat vääriä, väärennettyjä tai pätemättömiä, on liitetty todisteita, joilla voidaan osoittaa muista kuin asianomaisen vilpillistä menettelyä tai ilmeistä välinpitämättömyyttä osoittavista olosuhteista johtuva erityistilanne, tämä hakemus on siirrettävä asetuksen N:o 3799/86 6 artiklan mukaisesti komission ratkaistavaksi.

47 Näissä olosuhteissa asetuksen N:o 3799/86 4 artiklan 2 kohdan c alakohdassa ei voida katsoa rajoitettavan enempää kuin on tarpeellista asetuksen N:o 1430/79 13 artiklan 1 kohdassa olevaa yleistä kohtuullisuuslauseketta.

48 Näin ollen on vastattava, että ennakkoratkaisukysymyksen tutkinnassa ei ole ilmennyt mitään seikkaa, jonka perusteella asetuksen N:o 3799/86 4 artiklan 2 kohdan c alakohdan pätevyys olisi kyseenalainen.

Kolmas ennakkoratkaisukysymys

49 Kolmannella ennakkoratkaisukysymyksellä kansallinen tuomioistuin kysyy itse asiassa, että silloin kuin tuontitullien peruuttamista tosiasiallisesti koskevassa hakemuksessa asianomainen vetoaa seikkoihin, jotka voivat muodostaa asetuksen N:o 1430/79 13 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun erityistilanteen, mainitsematta kuitenkaan nimenomaisesti tätä säännöstä, estääkö tämä laiminlyönti kansallista tulliviranomaista arvioimasta hakemusta mainitun säännöksen kannalta.

50 Portugalin hallitus korostaa tältä osin, että 13 artiklan soveltaminen riippuu tämän artiklan 2 kohdan mukaan, sellaisena kuin se on muutettuna edellä mainitulla asetuksella N:o 3069/86, asianomaisen tekemästä hakemuksesta ja hänen esittämistään todisteista. Tulliviranomaisella ei siten ole oikeutta luokitella hakemusta toisenlaiseksi.

51 Tätä väitettä ei voida hyväksyä.

52 Vaikka 13 artiklan mukainen tullien peruuttaminen edellyttää asianomaisen toimivaltaiselle viranomaiselle tekemää hakemusta ja vaikka asetuksessa N:o 1430/79 säädetään, että toimivaltaiset viranomaiset voivat peruuttaa tullit viran puolesta vain 2 artiklassa säädetyissä tilanteissa, näissä säännöksissä ei estetä näitä viranomaisia varmistumasta kaikissa tapauksissa, etteivät väitetyt olosuhteet johdu mistään kyseessä olevassa lainsäädännössä tarkoitetuista tapauksista.

53 On totta, että asetuksen N:o 3799/86 5 artiklan 1 kohdassa ja 6 artiklan 1 kohdassa, jotka koskevat kansallisten tuomioistuinten ja komission toimivaltaa arvioida peruuttamis- tai palauttamishakemuksia, viitataan vastaavasti "asetuksen 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun hakemukseen" ja "(tämän saman artiklan) mukaiseen palauttamis- tai peruuttamishakemukseen — —". Näitä säännöksiä ei kuitenkaan voida tulkita niin, että niiden vastaista olisi, että kansalliset viranomaiset tutkivat, eivätkö peruutushakemuksessa esitetyt tosiseikat vastaa tämän asetuksen 13 artiklan 1 kohdan alaisuuteen kuuluvaa tilannetta, ja tarvittaessa peruuttavat kyseiset tuontitullit.

54 Kolmanteen ennakkoratkaisukysymykseen on näin ollen vastattava, että silloin kun tuontitullien peruuttamista tosiasiallisesti koskevassa hakemuksessa asianomainen vetoaa seikkoihin, jotka voivat muodostaa asetuksen N:o 1430/79 13 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun erityistilanteen, mainitsematta kuitenkaan nimenomaisesti tätä säännöstä, tämä laiminlyönti ei estä kansallista tulliviranomaista arvioimasta hakemusta mainitun säännöksen kannalta.

Oikeudenkäyntikulut

55 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Portugalin hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto)

on ratkaissut Tribunal Tributário de Segunda Instâncian 19.1.1993 tekemällä päätöksellä esittämät ennakkoratkaisukysymykset seuraavasti:

1) Kansallisen tulliviranomaisen neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1430/79 16 ja 17 artiklan soveltamista koskevista säännöistä 20 päivänä kesäkuuta 1980 annetun komission asetuksen N:o 1574/80 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti tekemä päätös koskee suoraan luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön velvollisuutta maksaa tuontitullit tavaroista, joihin voimassa olevien säännösten mukaisesti sovelletaan tälläisia tulleja. Kansallisen tuomioistuimen on tehtävä tästä toteamuksesta johtopäätöksensä määritelläkseen toimivaltansa asiassa.

2) Tuonti- tai vientitullien palauttamisesta tai peruuttamisesta 2 päivänä heinäkuuta 1979 annetun neuvoston asetuksen N:o 1430/79 1 artiklan 2 kohdan d alakohdassa olevalla käsitteellä "tullit, joita ei vielä ole maksettu", ei viitata pelkästään tulleihin, joiden maksamista on lykätty.

3) Neljännen ennakkoratkaisukysymyksen tutkinnassa ei ole ilmennyt mitään seikkaa, jonka perusteella neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1430/79 4 a, 6 a, 11 a ja 13 artiklan soveltamista koskevista säännöksistä 12 päivänä joulukuuta 1986 annetun komission asetuksen N:o 3799/86 4 artiklan 2 kohdan c alakohdan pätevyys olisi kyseenalainen.

4) Silloin kun tuontitullien peruuttamista tosiasiallisesti koskevassa hakemuksessa asianomainen vetoaa seikkoihin, jotka voivat muodostaa edellä mainitun asetuksen N:o 1430/79 13 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun erityistilanteen, mainitsematta kuitenkaan nimenomaisesti tätä säännöstä, tämä laiminlyönti ei estä kansallista tulliviranomaista arvioimasta hakemusta mainitun säännöksen kannalta.

Puissochet Moitinho de Almeida Gulmann

Julistettiin Luxemburgissa 18 päivänä tammikuuta 1996.

R. Grass J.-P. Puissochet

kirjaaja kolmannen jaoston puheenjohtaja